

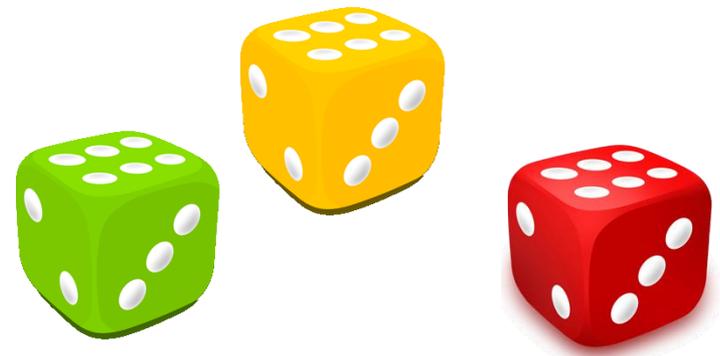

KOCKANJE I KLAĐENJE MLADIH U HRVATSKOJ - POTICAJ ZA CILJANU PREVENCIJU

doc.dr.sc. Neven Ricijaš

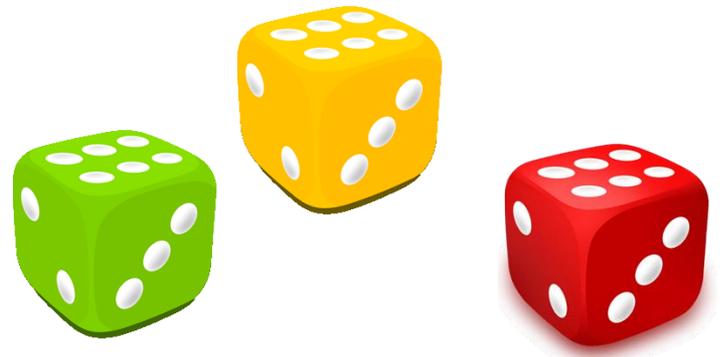
Odsjek za poremećaje u ponašanju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

e-mail: neven.ricijas@gmail.com

Kontekst projektnih aktivnosti

Projektni tim

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Odsjek za poremećaje u ponašanju

doc.dr.sc. Neven Ricijaš, voditelj

doc.dr.sc. Valentina Kranželić

dr.sc. Dora Dodig

Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju

dr.sc. Aleksandra Huić

KBC Sestre Milosrdnice

doc.dr.sc. Zoran Zoričić

Udruga za poticanje pozitivnog rasta i razvoja - LETIM

Ana Rakić, prof. socijalni pedagog

Sanja Radić Bursać, prof. socijalni pedagog

Međuresorna suradnja

Edukacijsko-rehabilitacijski
fakultet & Udruga Letim

Agencija za odgoj i
obrazovanje

PROJEKTNI
TIM

Ministarstvo znanosti
obrazovanja i športa

Hrvatska Lutrija, d.o.o.

Projektne aktivnosti "Kockanje mladih u Hrvatskoj"

2010.

- ZNANSTVENO-ISTRAŽIVČAKE AKTIVNOSTI

- DRUŠTVENO ODGOVORNE AKTIVNOSTI

2011.

KOCKANJE
ADOLESCENATA
I STUDENATA

PREVENTIVNI
PROGRAM

2012.

KONFERENCIJE
I STUDIJSKA
PUTOVANJA

STRUČNI
SKUPOVI

2013.

- UMREŽAVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE

- SENZIBILIZACIJA STRUČNJAKA I EDUKACIJA

DOSADAŠNJE PROJEKTNE AKTIVNOSTI

2010.	▪ Pilot istraživanje: Kockanje zagrebačkih srednjoškolaca (N=265)
2011.	▪ Nacionalno istraživanje: Kockanje srednjoškolaca u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku (N=1.952)
2012.	▪ Nastavak nacionalno istraživanja: Kockanje srednjoškolaca u Koprivnici, Slavonskom Brodu i Vinkovcima (N=1.026) ▪ Kockanje studenata sveučilišta u Zagrebu (N=256) ▪ Osmišljavanje preventivnog programa kockanja mladih “Tko zapravo pobjeđuje?”
2013.	▪ Implementacija i evaluacija preventivnog programa kockanja mladih (2X)

Društveni kontekst igara na sreću u Hrvatskoj

Zakon o igrama na sreću (NN 87/09)

IGRE NA SREĆU

1. Lutrijske igre

2. Igre u casinima

3. Igre klađenja

4. Igre na sreću na automatima

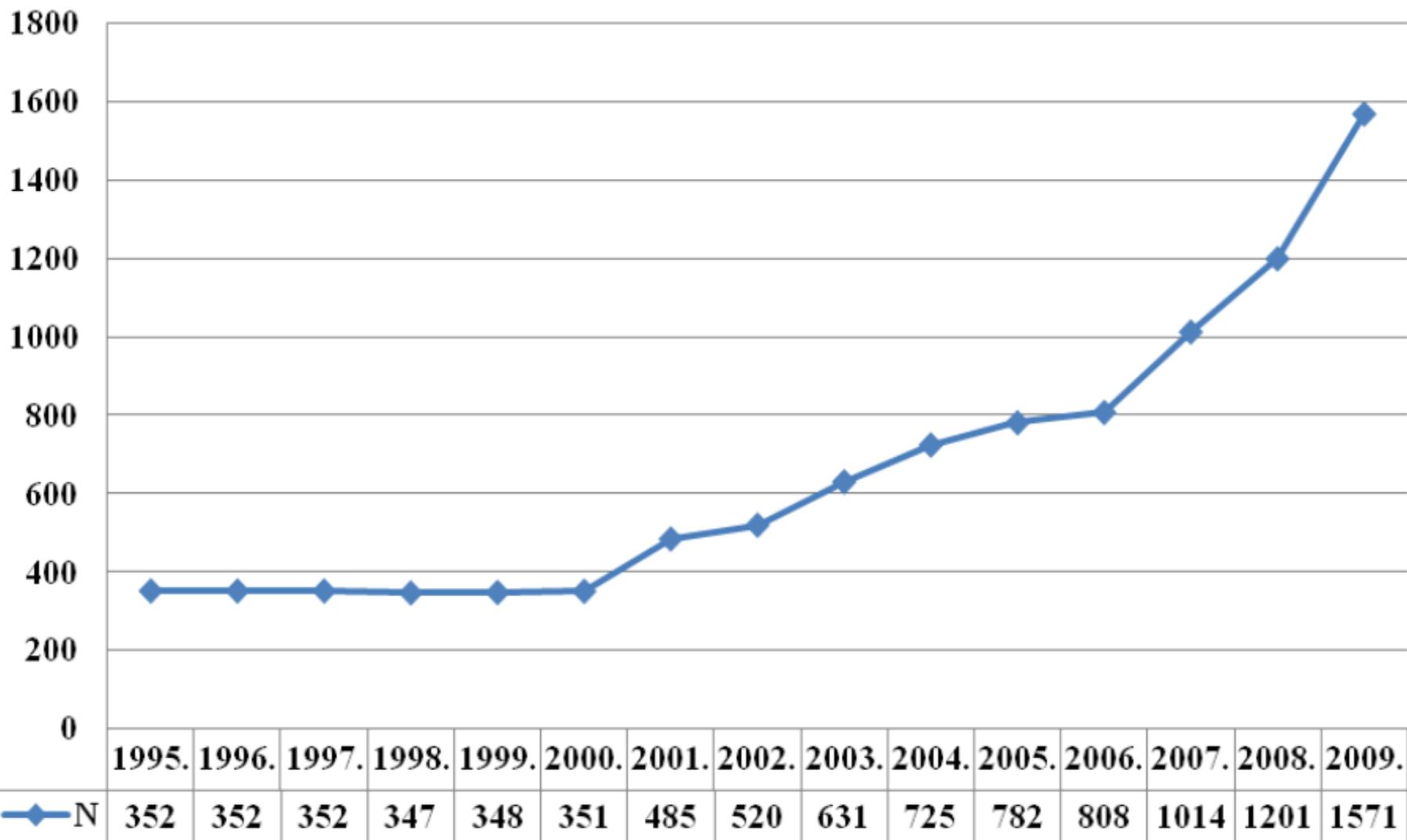
DIJETE ILI MALOLJETNIK

< 18 godina života

BROJ MJESTA ZA KOCKANJE / KLAĐENJE U RH

(prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 2010)

Broj registriranih prodajnih mjesta

Statistike na dan 31.12.2011. godine:

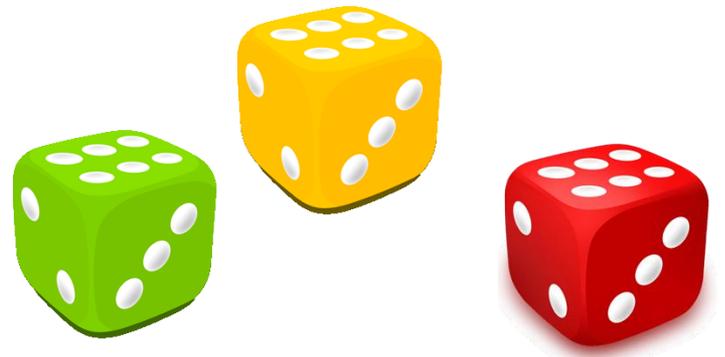
- 24 casina
- 223 automat kluba
- 3.472 mjesta registriranih za kockanje/klađenje

- kafići koji imaju automate za sportsko klađenje
- kafići koji imaju automate za kockanje

Što je kockanje?

Definicije kockanja / igara na sreću

Ulaganje nečeg vrijednog u događaj koji može (ali i ne mora) rezultirati većim i povoljnijim ishodom (Petry, 2001).

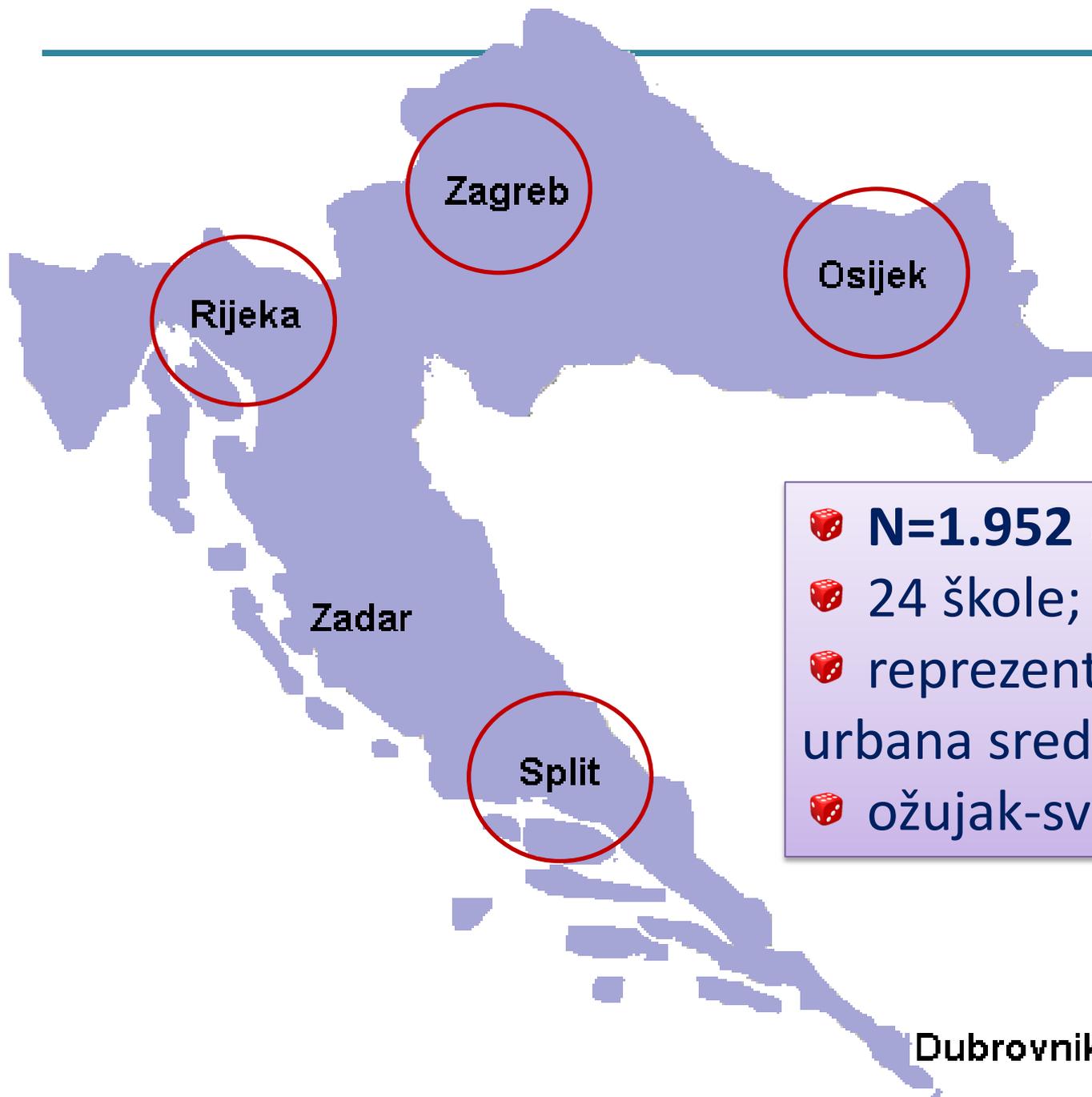
KLJUČNA OBILJEŽJA SVIH IGARA NA SREĆU:

- **neizvjesnost ishoda - slučaj**
- **nezavisnost događaja**
- **nemogućnost kontrole ishoda**
- **preuzimanje rizika**
- **sreća**

Rezultati istraživanja kockanja mladih u Hrvatskoj

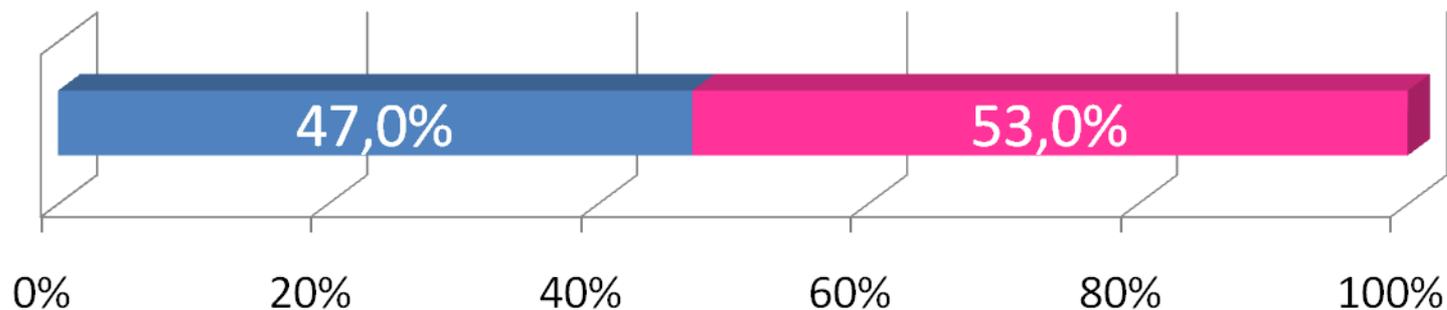

- 🎲 **N=1.952 učenika**
- 🎲 24 škole; 88 razreda
- 🎲 reprezentativan za urbana središta Hrvatske
- 🎲 ožujak-svibanj, 2011. g.

Uzorak

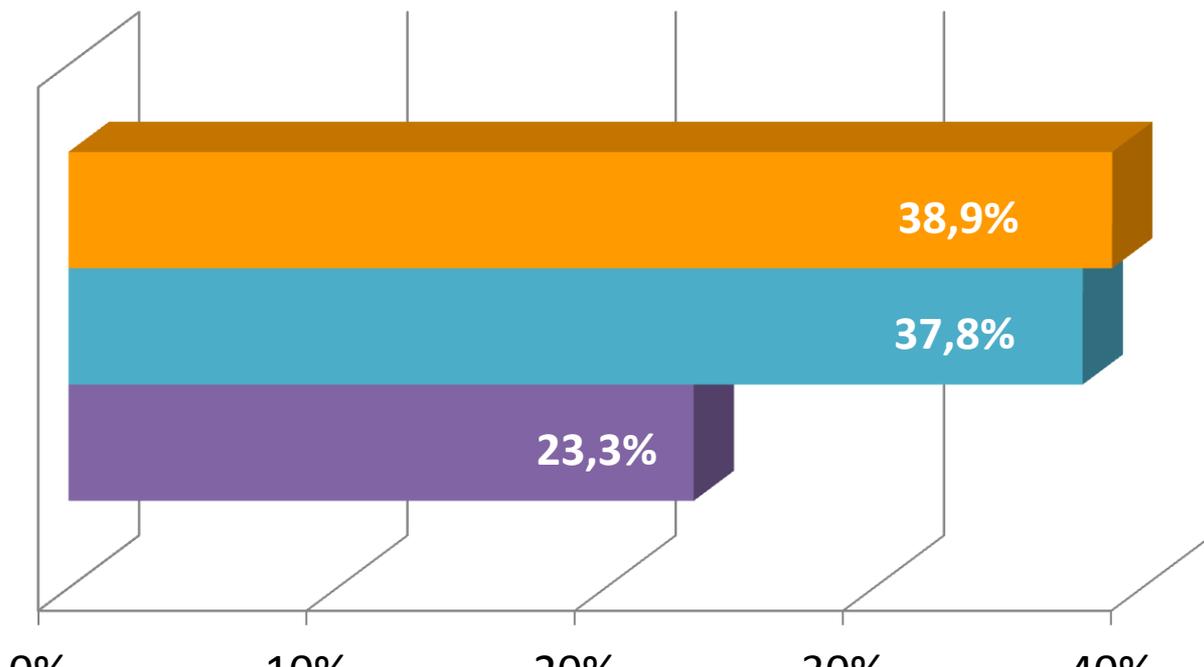
■ MLADIĆI ■ DJEVOJKE

■ GIMNAZIJA

■ STRUKOVNA
ČETVEROGODIŠNJA

■ STRUKOVNA TROGODIŠNJA

Što smo sve ispitali?

Aktivnost kockanja

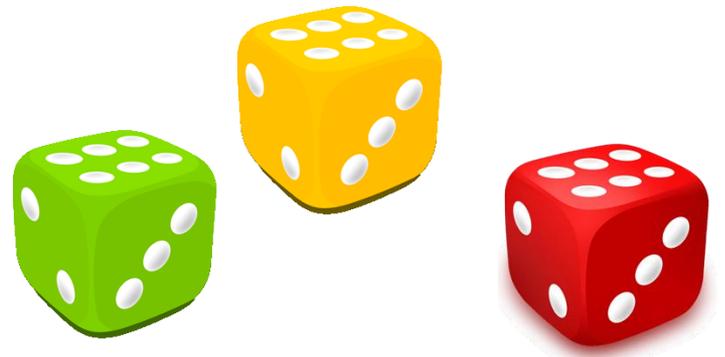
Vrsta igre	NE	DA	Svakodne vno	Nekoliko puta tjedno	Otprilike jednom tjedno	Otprilike jednom mjesečno	Jednom godišnje ili manje od toga
Kartanje za novac	X						
Sportske kladionice		X		X			
Loto		X			X		

- navedeno je 15 vrsta kockanja / igara na sreću
- **UPUTA:** Jeste li ikada u životu igrali navedene kockarske igre, te ako da, koliko ih često igrate?

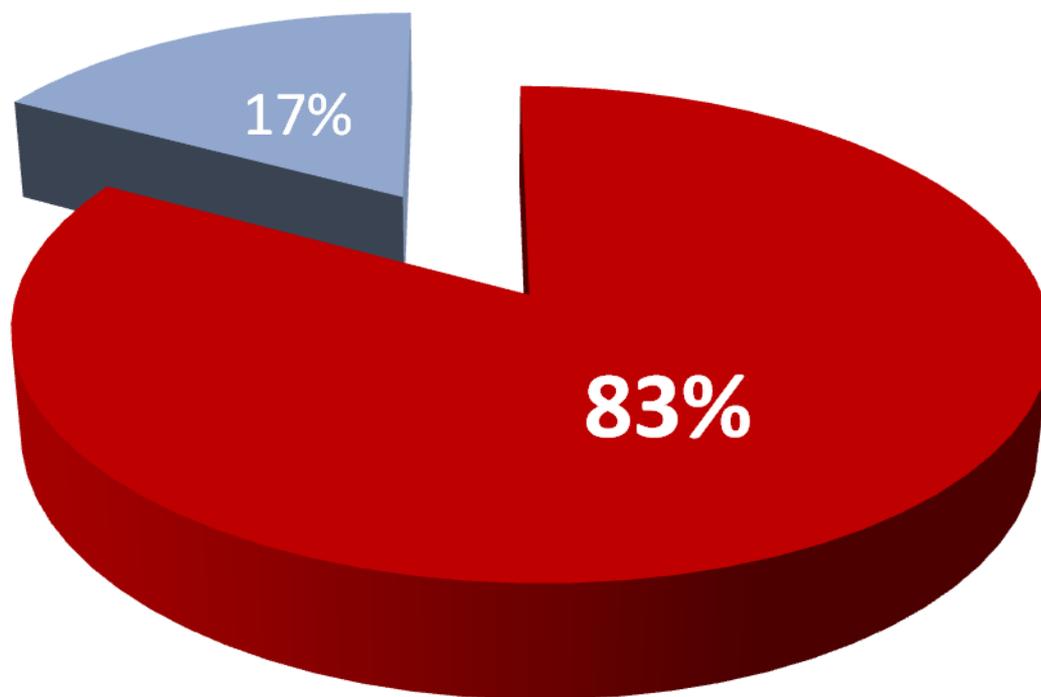

REZULTATI:

Kockali barem jedanput u životu?

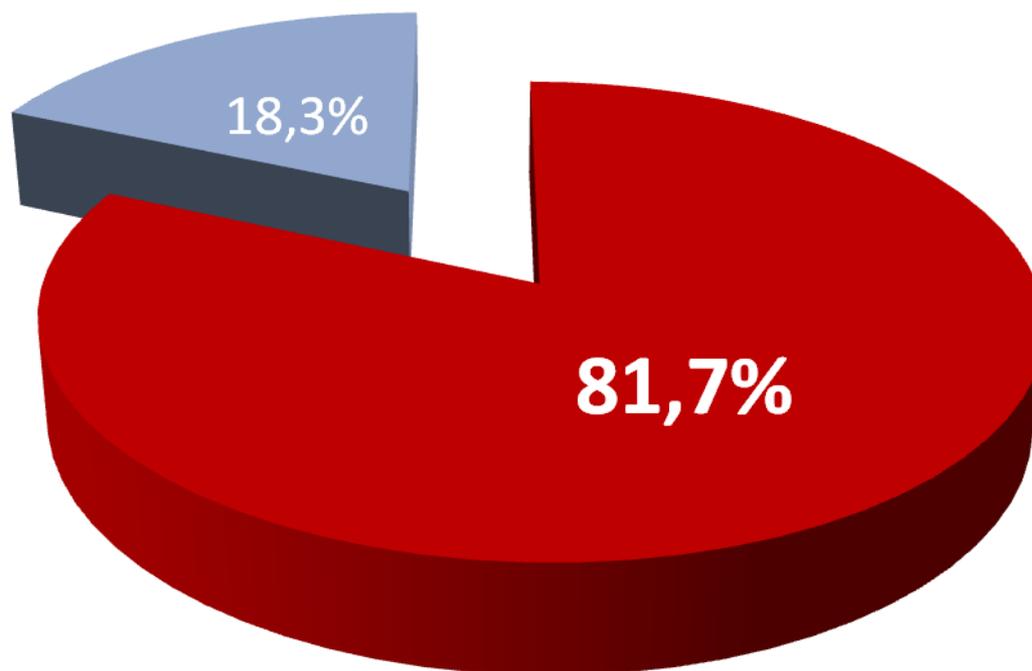
Barem jednom u životu = svi (N=1.952)

- Kockali su barem jedanput u životu
- Nisu nikada u životu kockali

Barem jednom u životu <=17 godina (N=1.457)

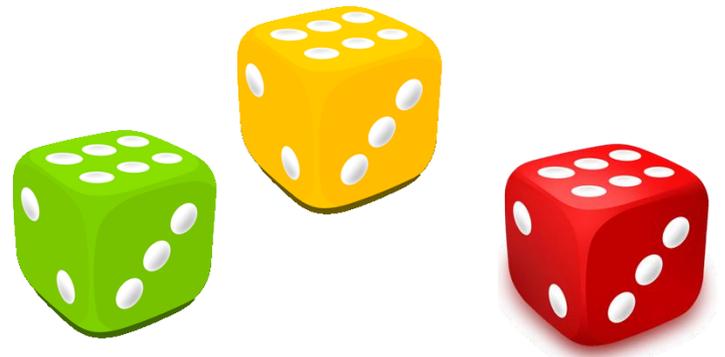

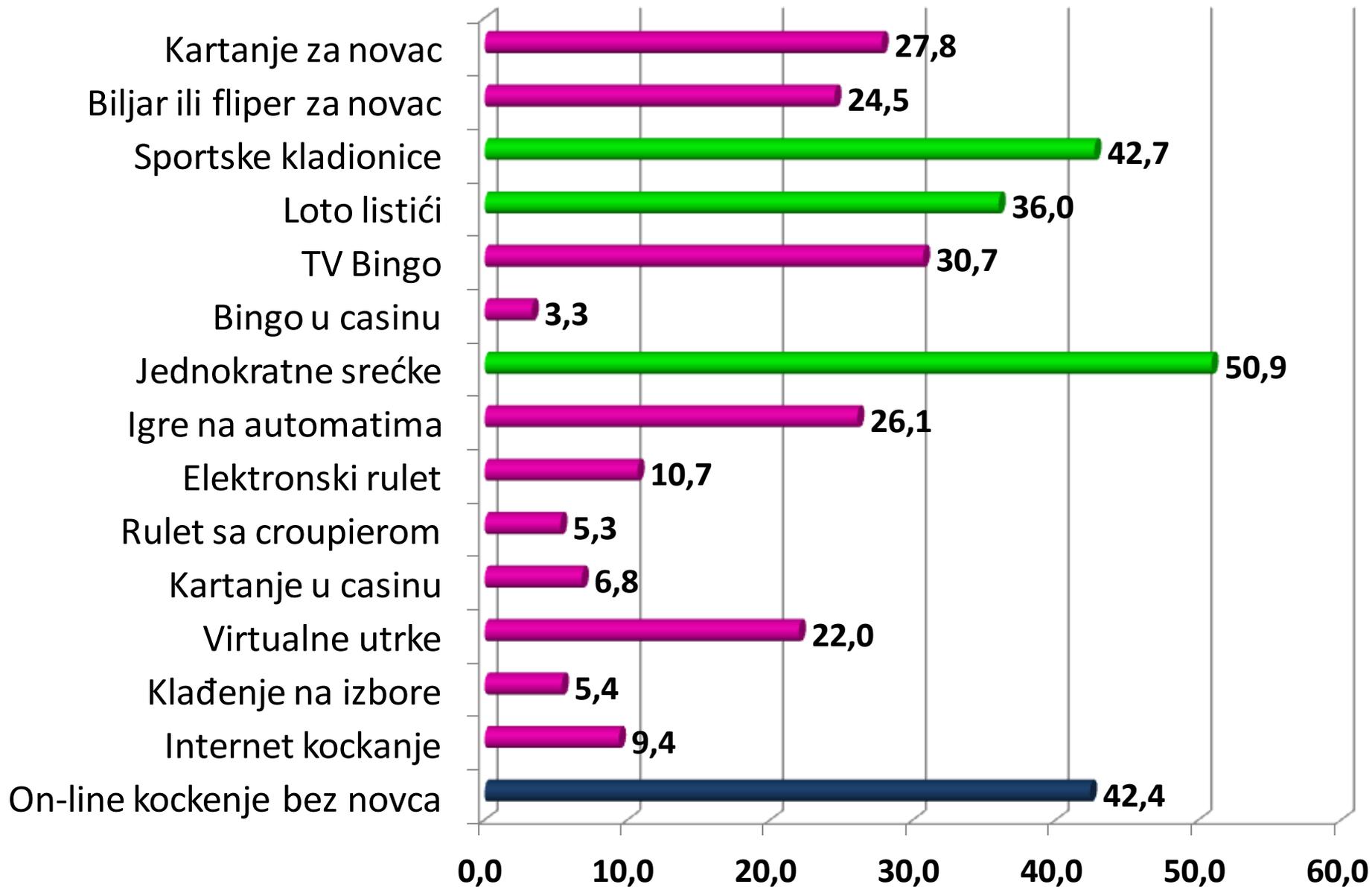
■ Kockali su barem jedanput u životu

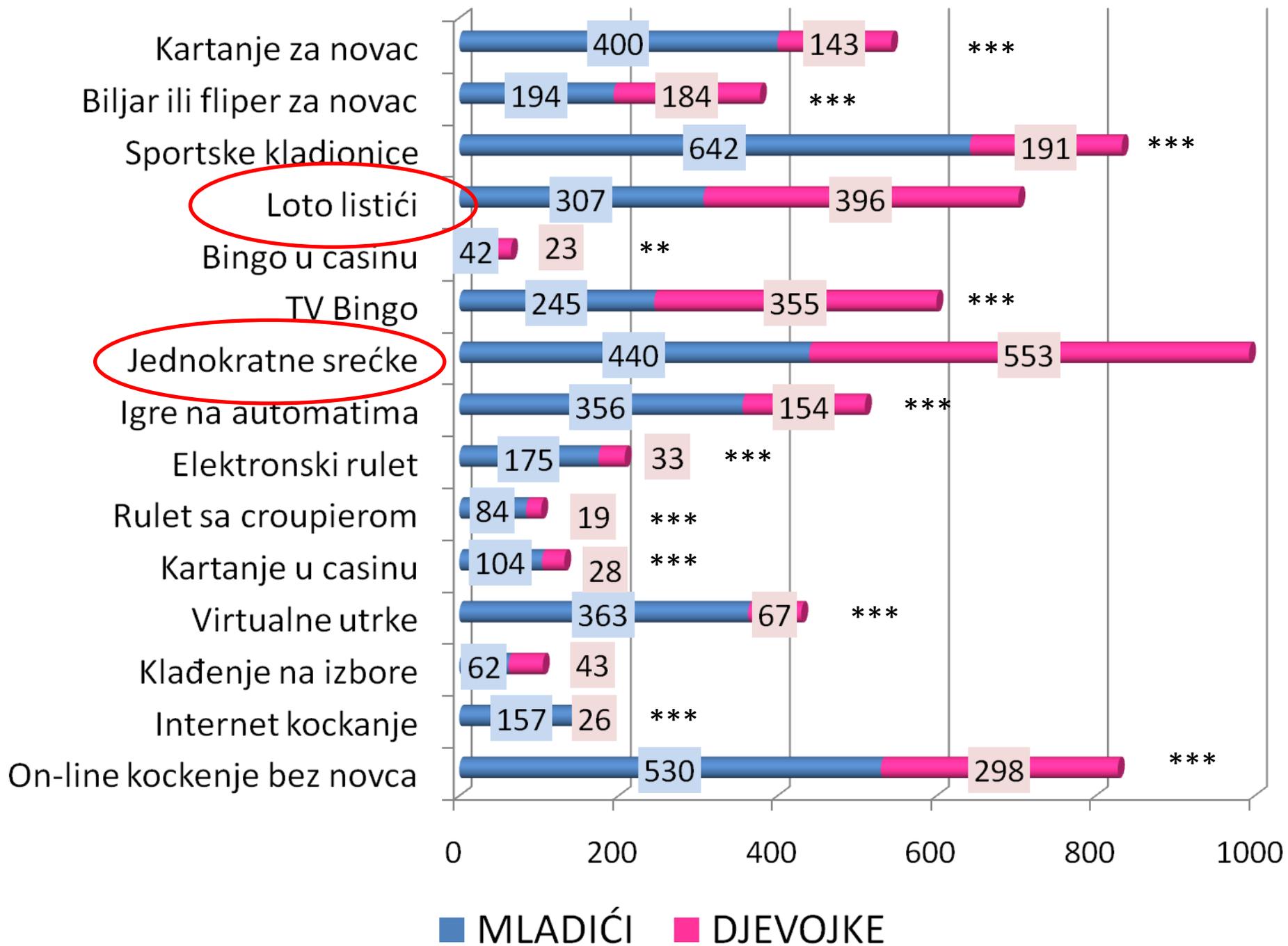
■ Nisu nikada u životu kockali

Vrste igara
-barem jedanput u životu-

REDOVITO KOCKANJE \geq 1x tjedno

	Cijeli uzorak (N=1.952)	Uzorak \leq 17 godina (N=1.457)	Dječaci u uzorku (N=915)	Dječaci \leq 17 godina (N=663)
Sportske kladionice	19,0%	18,2%	37,4%	36,6%
Igre na automatima	6,2%	5,8%	11,8%	11,0%
Virtualne utrke	6,1%	6,2%	11,7%	11,8%

Rizičnost kockanja

-intenzitet štetnih psihosocijalnih posledica-

Kanadski upitnik kockanja
adolescenata (CAGI)

CAGI

(24 čestice)

**Psihološke
posljedice
kockanja**
(6 čestica)

**Socijalne
posljedice
kockanja**
(5 čestica)

**Financijske
posljedice
kockanja**
(6 čestica)

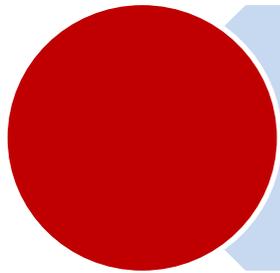
**Preokupacija i
nedostatak
kontrola**
(4 čestice)

Ukupna mjera ozbiljnosti posljedica (9 čestica)

1. loš osjećaj zbog kockanja
2. osjećaj da ima problem s kockanjem
3. izostanak sa slobodnih aktivnosti
4. izbjegavanje prijatelja koji ne kockaju, z
5. skrivanje kockanja od prijatelja i obitelji
6. đeparac potrošen na kockanje ili vraćanje dugova
7. krađa novca za kockanje ili vraćanje dugova
8. planiranje aktivnosti vezanih uz kockanje
9. vraćanje drugi dan kako bi se vratio novac izgubljen kockanjem

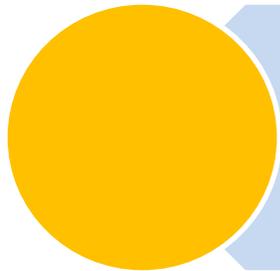
NIKAD = 0 bodova
RIJETKO = 1 bod
PONEKAD = 2 boda
ČESTO = 3 boda

Psihosocijalni problemi vezani uz kockanje

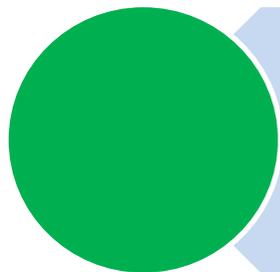
“crveno svjetlo”
visoka ozbiljnost problema

6+ bodova

“žuto svjetlo”
niska do srednja ozbiljnost
problema

2-5 boda

“zeleno svjetlo”
nepostojanje problema

0-1 bod

Psihosocijalni problemi vezani uz kockanje (N=1.952)

12,3%

“crveno svjetlo”
visoka ozbiljnost problema

16,9%

“žuto svjetlo”
niska do srednja ozbiljnost
problema

70,9%

“zeleno svjetlo”
nepostojanje problema

Psihosocijalni problemi vezani uz kockanje **<=17 godina** (N=1.457)

11,5%

“crveno svjetlo”
visoka ozbiljnost problema

16,4%

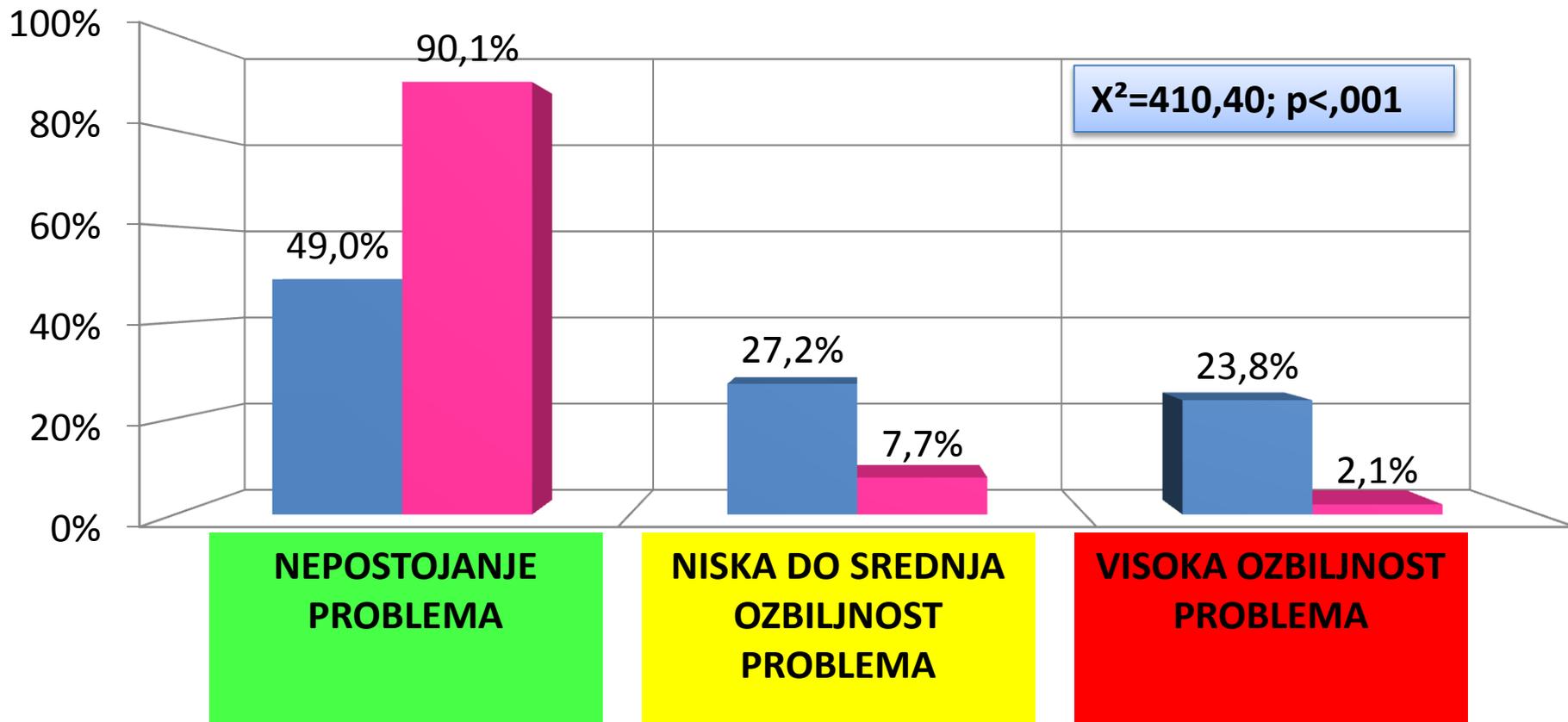
“žuto svjetlo”
niska do srednja ozbiljnost
problema

72,1%

“zeleno svjetlo”
nepostojanje problema

Rizičnost kockanja s obzirom na spol

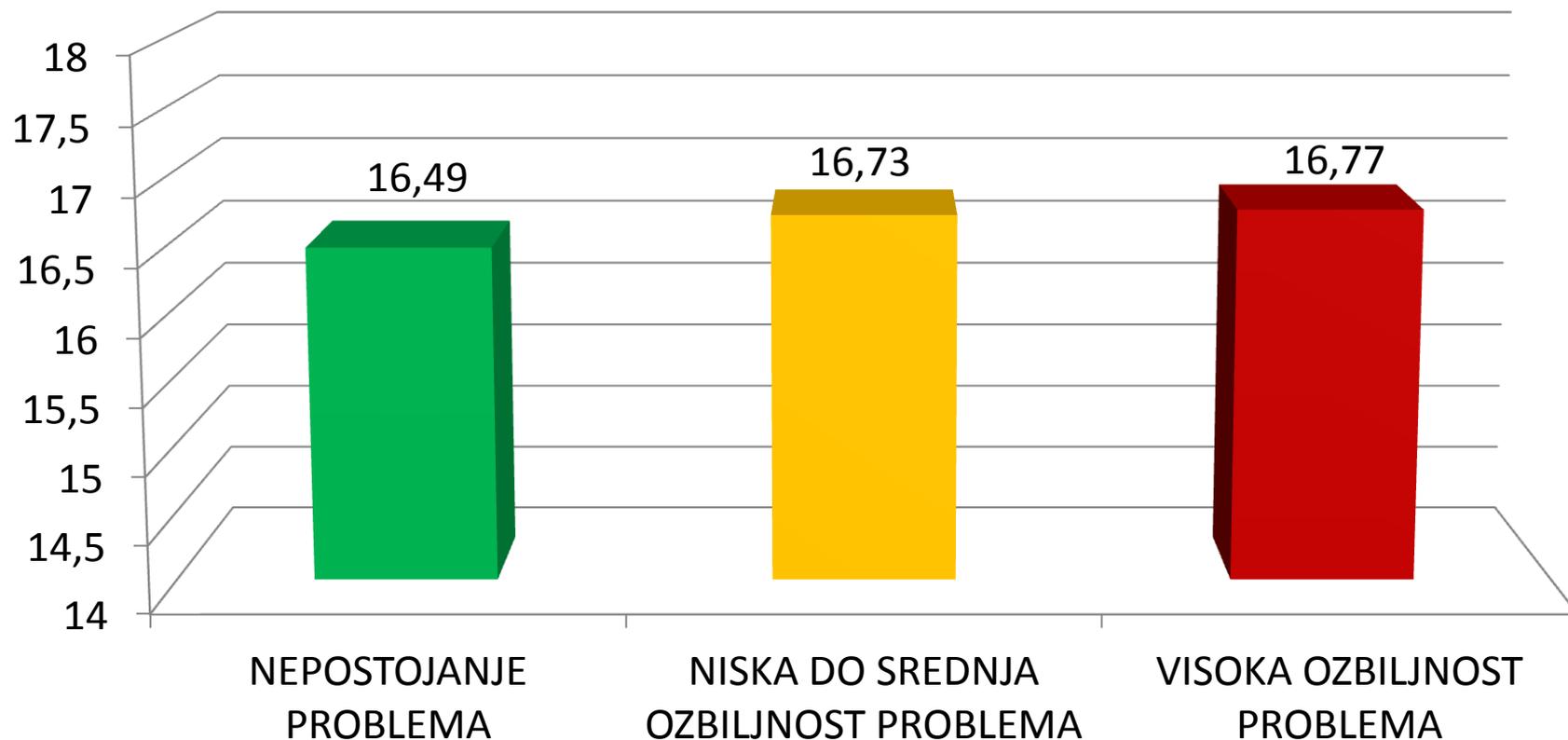

■ MLADIĆI (N=915)

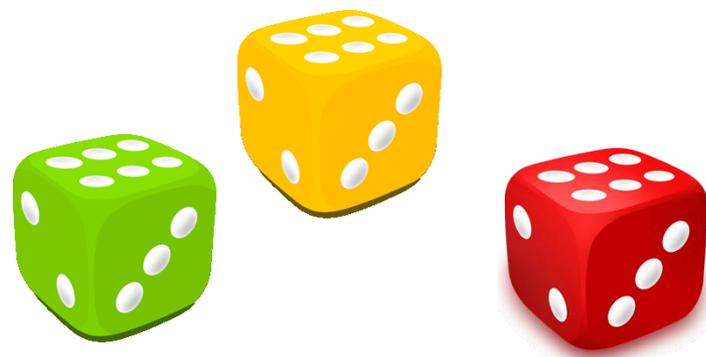
■ DJEVOJKE (N=1033)

Rizičnost kockanja s obzirom na dob

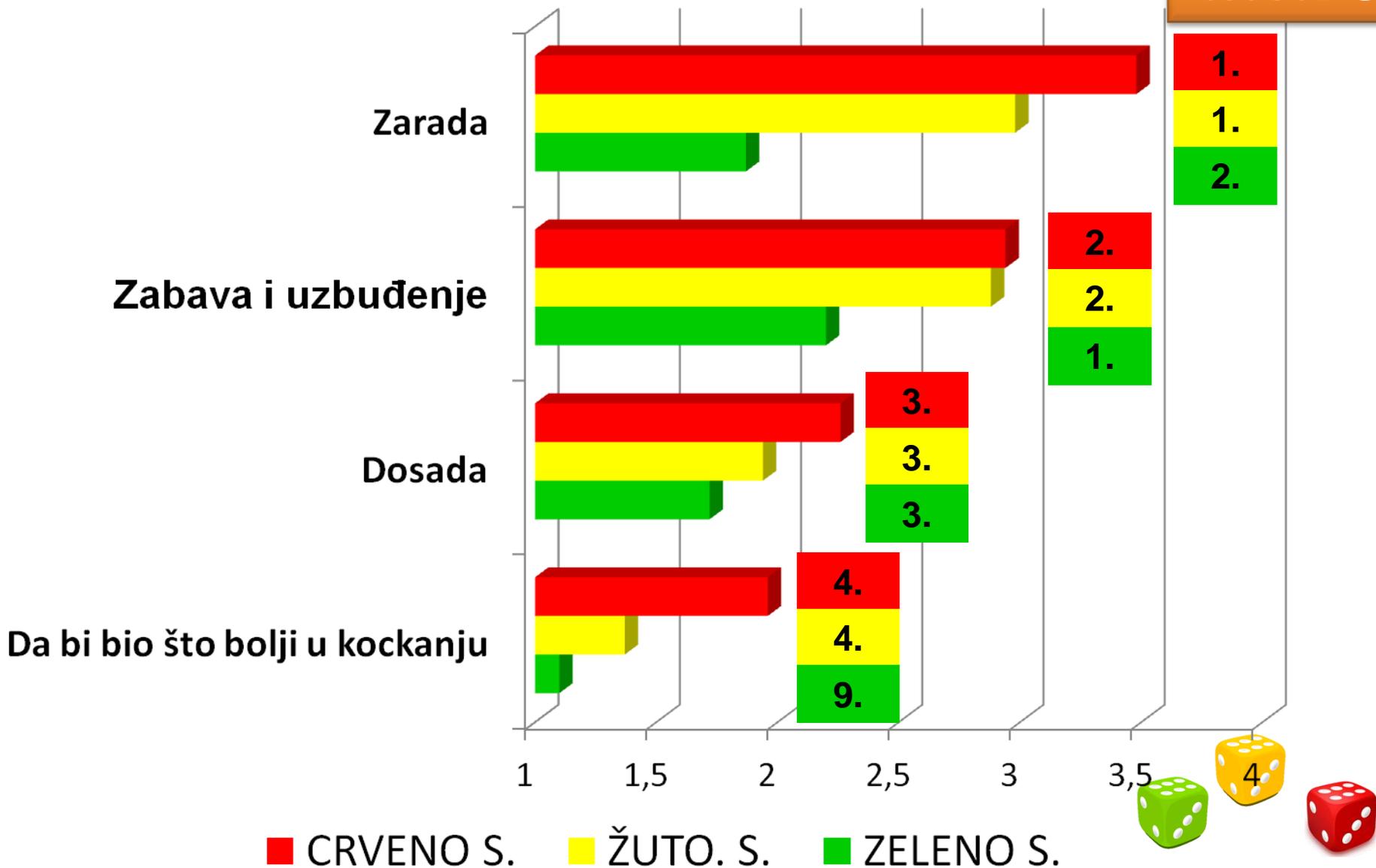

Motivacija za kockanjem

4 GLAVNA MOTIVA KOCKANJA/KLAĐENJA

RANG

Povezanost s rizičnim i delinkventnim ponašanjem

RIZIČNI ČIMBENICI

- INDIVIDUALNI
- OKOLINSKI

ZAKONSKA REGULATIVA
DRUŠTVENI KONTEKST
DOSTUPNOST I
PRISTUPAČNOST

SPECIFIČNA
MOTIVACIJA
I SUSTAV
VJEROVANJA

RIZIČNO I
DELINKVENTNO
PONAŠANJE

UKLJUČIVANJE
U KOCKANJE
(igre na sreću)

- OBILJEŽJA AKTIVNOSTI
- OKOLNOSTI
- ISKUSTVA
- MOTIVACIJA
- OSOBINE LIČNOSTI

PROBLEMI KAO POSLJEDICA
KOCKANJA I KLAĐENJA:

- GUBITAK KONTROLE
- PREOKUPACIJA
- EMOCIONALNE POTEŠKOĆE
- SOCIJALNE POTEŠKOĆE
- FINANCIJSKE POTEŠKOĆE

KOD KOGA SU PROBLEMI IZRAŽENI?

- 🎲 puno više izraženi kod **mladića**
- 🎲 **nije toliko povezano** sa slabijim školskim uspjehom i strukovnim školama, kao ni s veličinom grada / mjesta života
- 🎲 kod onih koji **učestalije igraju** i koji imaju subjektivnu **percepciju velikog dobitka**
- 🎲 problemima su skloniji **osjetljiviji** mladi, emocionalno **nestabilni** i oni skloni **avanturama**
- 🎲 pokazuju više drugih oblika **rizičnog i delinkventnog ponašanja**

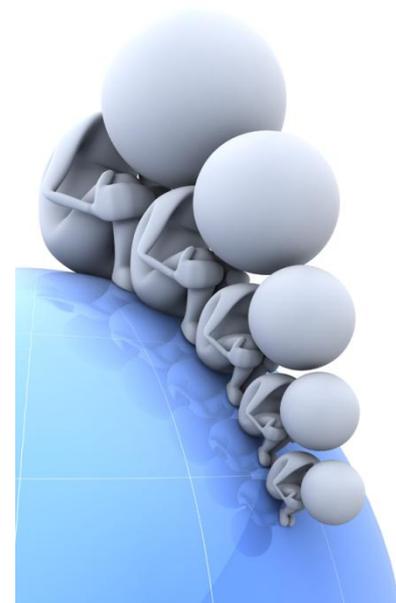
Kako sve počinje?

- ❖ adolescencija - pubertet
- ❖ želja za zabavom i uzbuđenjem
- ❖ osjećaj “*Ja sve mogu!*”
- ❖ nerazumijevanje igara na sreću
- ❖ najčešće sportske kladionice
(opći doživljaj bezazlenosti)
- ❖ mali ulozi - zabavnije je gledati sport (10-20kn)
- ❖ mogućnost neke (lake) zarade
- ❖ ako se i izgubi, nije problem, mali ulog

Što se događa redovitim igranjem?

- 🎲 iskustvo dobitaka
- 🎲 povećavaju se ulogi - veći apetiti
- 🎲 zajedničko ulaganje vršnjaka
- 🎲 trošenje džeparca na kladionice
- 🎲 dobitak = mogu si nešto novo priuštiti
- 🎲 smatraju da imaju “sistem”
- 🎲 proučavanje “sistema” i dojava na internetu
- 🎲 osjećaj da mogu kontrolirati ishod igre
- 🎲 uključivanje u druge igre

Negativne posljedice i problemi

- ❶ gubitci postaju veći od dobitaka
- ❶ posuđivanje novca (zaduživanje)
- ❶ osjećaj zarobljenosti
- ❶ krađa novca, krađa zlatnine, kaznena djela
- ❶ vraćanje novca kroz igre na sreću - ulaganje kako bi se osvojilo i vratilo dugove
- ❶ gubitak kontrole, zabrinutost, depresivnost
- ❶ psihološka preokupacija
- ❶ obitelj saznaje = obiteljski problem

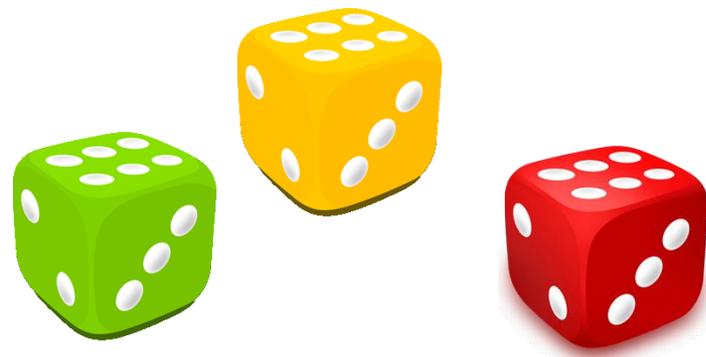
već vidimo štetne posljedice na mladima

**potreba za ulaganjem u preventivne i
tretmanske aktivnosti i društveno
odgovorno priređivanje**

PREVENTIVNI PROGRAM KOCKANJA MLADIH “Tko zapravo pobjeđuje?”

Opis i implementacija programa

▪ program univerzalne prevencije kockanja mladih

- opća populacija adolescenata 14-16 g.
- nemaju iskustva u igrama na sreću
- imaju iskustva, no još nisu razvili značajnije probleme

1. temeljem rezultata hrvatskog istraživanja
2. temeljem rezultata inozemnih istraživanja
3. temeljem dobre inozemne prakse
4. u skladu sa standardima prevencijske znanosti

Obilježja programa

- **sveobuhvatnost**
 - učenici + roditelji + nastavnici
- **utemeljenost** na teoriji i empirijskim spoznajama
- implementacija u **školskom okruženju**
- **vremenska usklađenost** s potrebama korisnika
- **razvojna usklađenost** s korisnicima
- **raznolike metode i tehnike** prilagođene korisnicima
- **educirani provoditelji** programa
- jasni i **mjerljivi ciljevi** programa i **ishodi** učenja

Opći ciljevi programa

prevencija
kockanja i klađenja
maloljetnika

razvoj ispravnog
odnosa prema
igrama na sreću

razvoj osobno
odgovornog
ponašanja u ovom
području

Pilot program - dvije implementacije

- **proljeće 2013. godine** - pilot program je implementiran u dvije zagrebačke srednje škole:
 - III. gimnazija (1. i 2. razred)
 - Škola za cestovni promet (1. i 2. razred)
- 6 radionica x 90 minuta
- **modifikacija programa temeljem naučenog** ←
- **jesen 2013. godine** - druga verzija pilot program implementirana je u srednju strukovnu školu u Gradu Velika Gorica
- 8 radionica x 45 minuta

Ključne teme
preventivnog programa
kockanja mladih

“Tko zapravo
pobjeđuje?”

EVALUACIJA UČINKA PROGRAMA

Nacrt evaluacijskog istraživanja

- *predtest – posttest* nacrt s kontrolnom skupinom

2 skupine

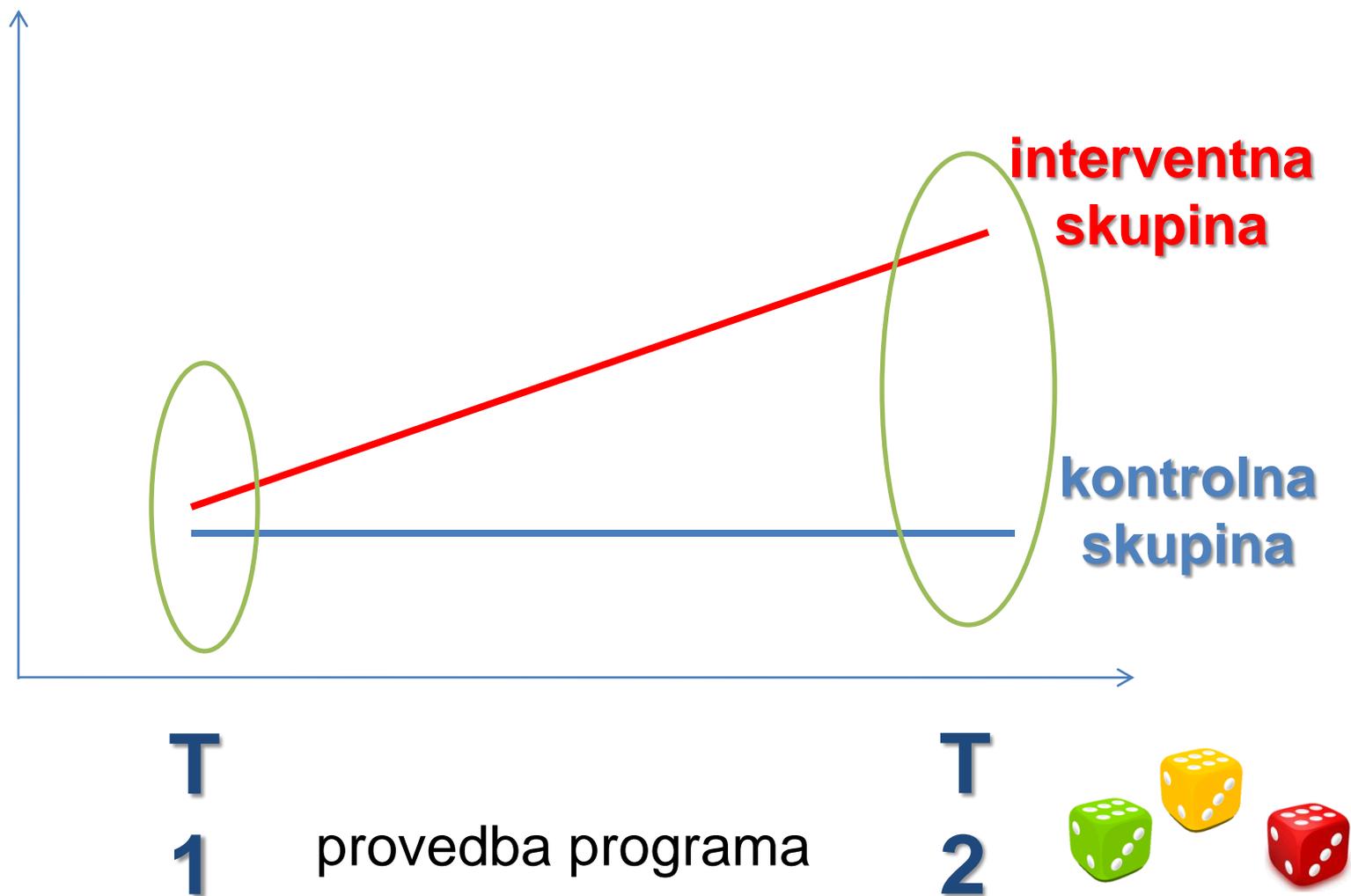
- **interventna** (prošli kroz program)
- **kontrolna** (nisu prošli kroz program)

2 vremenske
točke

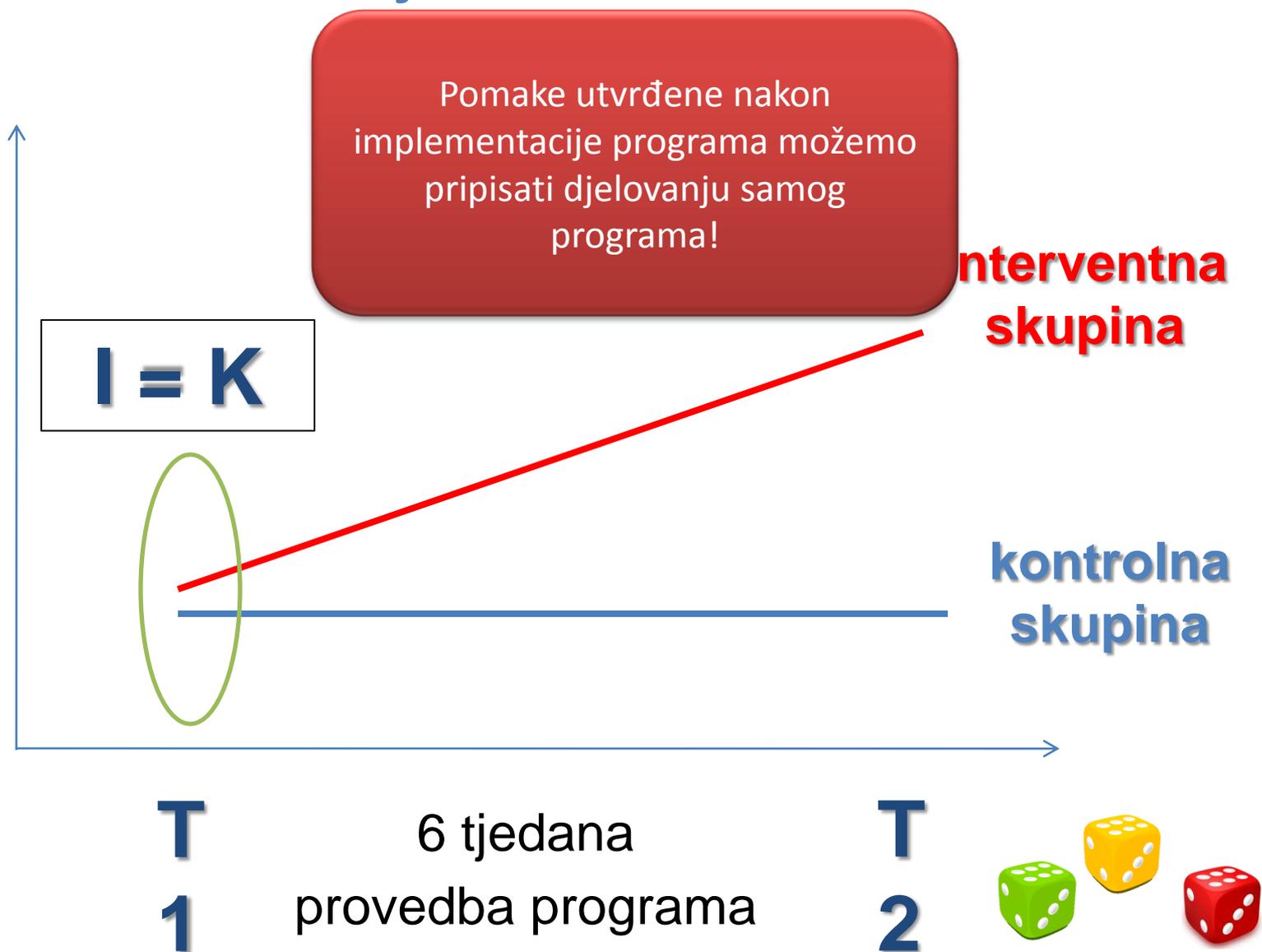
- **prije** provedbe programa
- **nakon** provedbe programa

- informacije o kratkoročnoj učinkovitosti

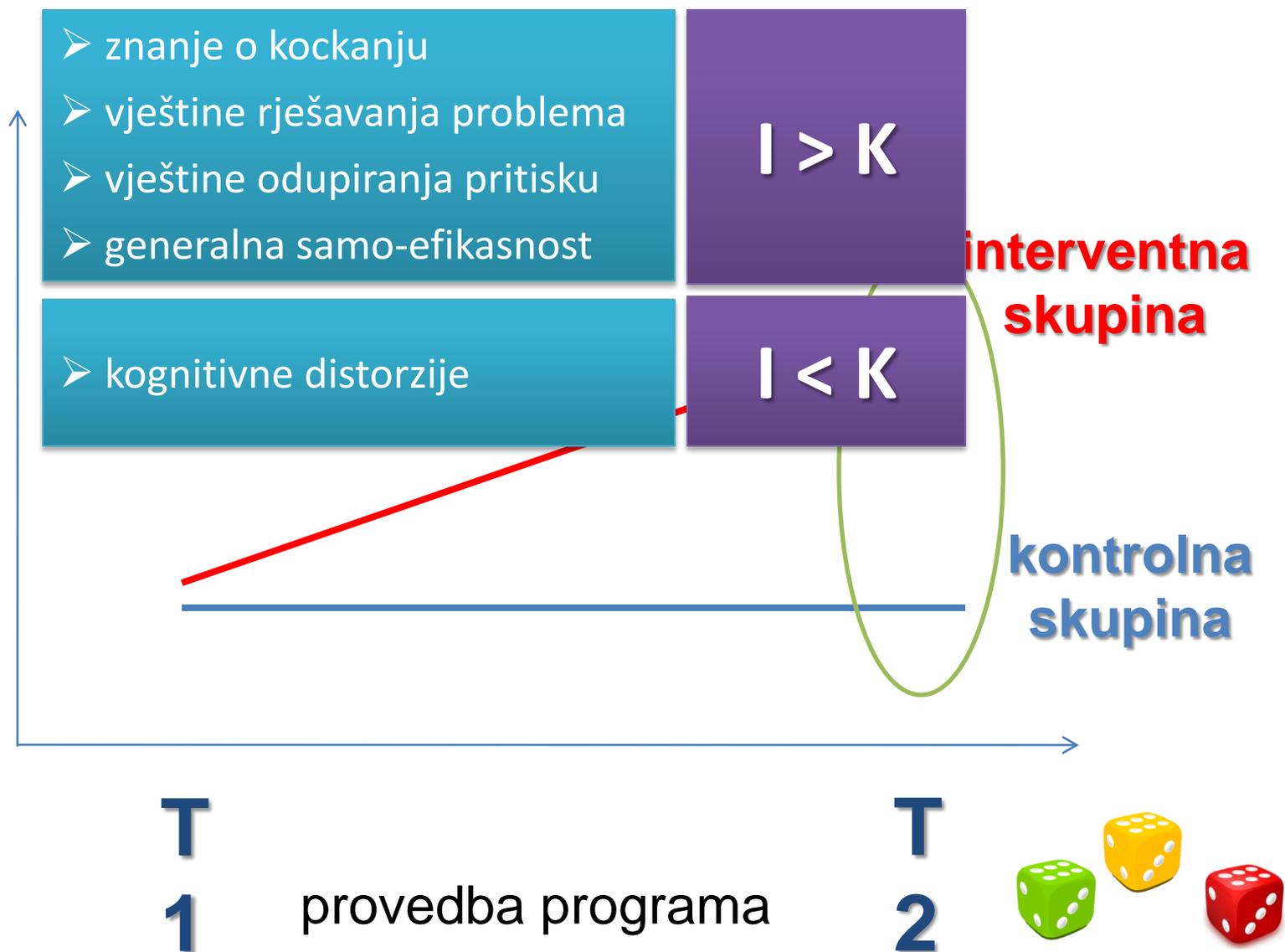
Nacrt evaluacijskog istraživanja

Rezultati evaluacije

Rezultati evaluacije

Potreba za sveobuhvatnim djelovanjem

H v a l a !

